

II.2. VISPĀRĒJĀ CILVĒCES TIESĪBU DEKLARĀCIJA

... (Iestāde vēl jānosaka)

1. **atgādinot, ka** cilvēce un daba ir apdraudēta un ka jo īpaši klimata pārmaiņu negatīvās sekas, bioloģiskās daudzveidības paātrināta izzušana, augsnes un okeānu degradācija ir cilvēku pamattiesību pārkāpums un būtisks apdraudējums tagadējām un nākamajām paaudzēm,
2. **konstatējot, ka** sakarā ar šo ārkārtīgi nopietno situāciju, kas rada lielas bažas visai cilvēcei, ir jāatzīst jauni principi un jaunas tiesības un pienākumi,
3. **atgādinot** par savu apņemšanos ievērot principus un tiesības, kas atzītas Vispārējā cilvēktiesību deklarācijā, tostarp sieviešu un vīriešu līdztiesību, kā arī Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtos paredzētos mērķus un principus,
4. **atgādinot** par 1972. gada Stokholmas deklarāciju “Par cilvēka dzīvesvidi”, 1982. gada Ņujorkas Pasaules Dabas hartu, 1992. gada Rio Deklarāciju “Par vidi un attīstību”, 2000. gada ANO Ģenerālās asamblejas rezolūciju “Tūkstošgades deklarācija” un 2012. gada rezolūciju “Nākotne, kādu vēlamies”,
5. **atgādinot, ka** 2000. gada Zemes hartā šo risku ir atzinuši pilsoniskās sabiedrības dalībnieki, tostarp personu, organizāciju, iestāžu, pilsētu tīkli,
6. **atgādinot, ka** cilvēce, kas ietver ikvienu indivīdu un cilvēku organizācijas, aptver gan iepriekšējās, gan tagadējās, gan arī turpmākās paaudzes, un ka cilvēces nepārtrauktības pamatā ir paaudžu saikne,
7. **vēlreiz apliecinot, ka** Zeme – cilvēces mājoklis ir kopums, kuru raksturo savstarpējā atkarība, un ka cilvēces pastāvēšana un nākotne ir nesaraujami saistīta ar dabas vidi,
8. **pārliecībā par to, ka** cilvēku pamattiesības un pienākumi aizsargāt dabu ir savstarpēji cieši saistīti, un pārliecībā par to, cik svarīgi ir saglabāt labu vides stāvokli un uzlabot tās kvalitāti,
9. **ņemot vērā īpašo atbildību, kāda gulstas uz tagadējām paaudzēm un jo īpaši valstīm,** kurām ir galvenais pienākums šajā jomā, kā arī uz tautām, starpvaldību organizācijām, uzņēmumiem, tostarp multinacionāliem uzņēmumiem, nevalstiskajām organizācijām, vietējām pašvaldībām un indivīdiem,
10. **ņemot vērā,** ka šī īpašā atbildība ietver pienākumus pret cilvēci un ka šie pienākumi, tāpat kā tiesības, ir jāīsteno ar taisnīgiem, demokrātiskiem, ekoloģiskiem un miermīlīgiem līdzekļiem,

11. **ņemot vērā, ka** visiem cilvēku sabiedrības locekļiem piemītošās cieņas atzīšana ir pamats brīvībai, taisnīgumam un mieram visā pasaulē,

12. **nosaka** turpmāk minētos principus, tiesības un pienākumus un pieņem šo deklarāciju.

I. Principi

1. pants:

Atbildības, taisnīguma un solidaritātes princips vienas paaudzes cilvēkiem un starp paaudzēm liek cilvēku sabiedrībai un valstīm kopīgi un diferencētā veidā rīkoties, lai aizsargātu un saglabātu cilvēci un Zemi.

2. pants:

Cilvēces un tās pārstāvju cieņas princips nozīmē viņu pamatvajadzību apmierināšanu, kā arī nemateriālo tiesību aizsardzību. Katra paaudze nodrošina šā principa ievērošanu laikā.

3. pants:

Cilvēces pastāvēšanas nepārtrauktības princips nodrošina cilvēces un Zemes aizsardzību un saglabāšanu caur piesardzīgu cilvēka darbību, kas saudzē dabu, tostarp visu dzīvo — cilvēkus un dzīvo radību, darot visu iespējamo, lai novērstu jebkādas smagas vai neatgriezeniskas sekas no paaudzes paaudzē.

4. pants:

Nediskriminācijas princips attiecībā uz piederību kādai paaudzei pasargā cilvēci, jo īpaši nākamās paaudzes, un nosaka, ka tagadējo paaudžu veiktās darbības vai pasākumi pārmērīgi nesamazina vai neturpina samazināt resursus un iespējas nākamajām paaudzēm.

II. Cilvēces tiesības

5. pants:

Cilvēcei un visai dzīvajai radībai ir tiesības dzīvot veselīgā un ekoloģiski ilgtspējīgā vidē.

6. pants:

Cilvēcei ir tiesības uz atbildīgu, taisnīgu, solidāru un ilgtspējīgu attīstību.

7. pants:

Cilvēci ir tiesības uz kopējā mantojuma un tās dabas un kultūras, materiālā un nemateriālā mantojuma **aizsardzību**.

8. pants:

Cilvēci ir tiesības uz kopējo labumu, jo īpaši gaisa, ūdens un augsnes, **saglabāšanu**, un uz vispārēju un faktiski piekļuvi vitāli svarīgiem resursiem. Nākamajām paaudzēm ir tiesības pārmantot šo labumu.

9. pants:

Cilvēci ir tiesības uz mieru, jo īpaši uz strīdu mierīgu atrisināšanu, un cilvēku drošību vides, pārtikas, veselības, ekonomikas un politikas aspektā. **Šīs tiesības paredzētas, lai pasargātu nākamās paaudzes no kara posta.**

10. pants:

Cilvēci ir tiesības brīvi noteikt savu likteni. Šīs tiesības tiek īstenotas, kolektīvajā izvēlē ņemot vērā ilgāku laika posmu, piemēram, cilvēci un dabai raksturīgos ritmus.

III. Pienākumi pret cilvēci

11. pants:

Tagadējo paaudžu pienākums ir **nodrošināt** cilvēces un visas dzīvās radības **tiesību ievērošanu**. Cilvēces un cilvēka tiesības, kas ir nedalāmas, ir jāievēro visām paaudzēm.

12. pants:

Tagadējo paaudžu, kas ir **resursu, ekoloģiskā līdzsvara, kopīgā mantojuma** un dabas, kultūras, materiālā un nemateriālā mantojuma **galvotājas**, pienākums ir nodrošināt, lai šis mantojums tiktu saglabāts un izmantots piesardzīgi, atbildīgi un taisnīgi.

13. pants:

Lai nodrošinātu dzīvības turpināšanos uz Zemes, tagadējām paaudzēm ir pienākums darīt visu, lai **aizsargātu atmosfēru un klimata līdzsvarotību**, kā arī censties cik vien iespējams novērst **iedzīvotāju pārvietošanos** vides faktoru dēļ un, ja vajadzīgs, palīdzēt un aizsargāt attiecīgās personas.

14. pants:

Tagadējo paaudžu pienākums ir virzīt **zinātnes un tehnikas progresu** uz cilvēku un citu sugu saglabāšanu un veselību. Tālab tagadējām paaudzēm jā rūpējas, lai piekļuvē bioloģiskajiem un ģenētiskajiem resursiem un to izmantošanā tiktu ievērota cilvēka cieņa, tradicionālās zināšanas un bioloģiskās daudzveidības saglabāšana.

15. pants:

Valstu un citu publisko un privāto subjektu un dalībnieku pienākums ir **ņemt vērā ilgtermiņa perspektīvu** un veicināt ilgtspējīgu cilvēces attīstību. Šāda attīstība, kā arī šajā deklarācijā minētie principi, tiesības un pienākumi ir jāiekļauj **mācību, izglītības un īstenošanas pasākumos**.

16. pants:

Valstu pienākums ir nodrošināt šajā deklarācijā minēto **principu, tiesību un pienākumu faktisku īstenošanu**, tostarp izstrādājot mehānismus, kas nodrošina to ievērošanu.
